

John Vogt:

Den helige Ande och hans gåvor

Översättning från engelska: Ola Österbacka (preliminär version 19.5.2000)

Lektion 1:

Gåvor för alla troende

”Men detta är den allmänneliga kristna tron, att vi dyrka en enda Gud i tre personer och tre personer i en enda gudom, i det att vi varken sammanblanda eller söndra det gudomliga väsendet. ... Så är Fadern Gud, Sonen Gud och den Helige Ande Gud, och likväl icke tre Gudar utan en enda Gud.” Med dessa ord summerar den athanasianska trosbekännelsen Bibelns undervisning om Gud. Som jag tror att vi alla här i dag tror och bekänner, är den Helige Ande sann Gud på allt sätt, jämlik med Gud Fadern och Gud Sonen.”

På Bibelns tid valdes namnen efter deras betydelse. Abrams namn ändrades till Abraham, fader till många, och Sarai blev Sara, furstinna. Där fanns Isak (han skrattar), Esau (hårig) och Jakob (den som håller i hälen). Eller tänk på de vackra namn som vår Herre Jesus har. Jesus betyder *Frälsare*. Kristus betyder *Den Smorde*. Immanuel betyder *Gud med oss*. På samma sätt fylls de namn som Bibeln ger den helige Ande med mening, så att de talar om honom och hans verk.

Den tredje personen i treenigheten kallas på engelska *Holy Spirit* eller *Holy Ghost*. Dessa är alternativa översättningar utan någon avsiktlig skillnad i betydelse. Båda lär att den Helige Ande är ett verkligt väsen, men inte hänvisad till någon särskild plats eller instängd i en fysisk kropp. Spirit och ghost är översättningar av det hebreiska ordet *ruach* och det grekiska ordet *πνεῦμα* (*pneuma*). Bokstavligt betyder dessa ord andedräkt eller vind. Bilden av den helige Ande som andedräkt finns i Joh 20:22 där vi läser: Jesus ”andades på dem och sade: ’Tag emot den helige Ande!’” Anden är liv som utgår från Gud i en personlig form för att ge oss liv. När den helige Ande är i våra hjärtan, bor Guds liv och andedräkt själv i oss. Paulus använder samma bild för den helige Ande i arbete när han skriver: ”Hela Skriften är utandad av Gud”. Hes 37:1–14 är en utvidgad bild av den helige Ande som andedräkten från Guds mun som andas liv i andligt döda ben.

Jesus målar också bilden av den helige Ande som en vind. ”Vinden blåser vart den vill, och du hör dess sus, men du vet inte varifrån den kommer eller vart den far. Så är det med var och en som är född av Anden.” (Joh 3:8) I denna vers översätts samma grekiska ord (*πνεῦμα* /*pneuma*) först med vind och sedan med Ande. Liket vinden är den helige Ande suverän. Du kan inte bestämma över vinden. Den gör som den vill. På samma sätt kan vi inte bestämma över Anden. ”Men allt detta verkar en och samme Ande, som efter sin vilja fördelar sina gåvor åt var och en.” (1 Kor 12:11) Som vinden är Anden osynlig, men inte desto mindre begriplig och verklig. Vi ser inte vinden, men vi ser dess effekter. Ingen ifrågasätter vindens verklighet, för vi kan se dammet och löven som blåser omkring; vi kan se segelbåten som drivs fram. På liknande sätt kan du inte ifrågasätta Andens existens även om du inte kan se honom, för där han är verksam tror andliga lik och blir nya skapelser. Som vinden är den helige Ande kraftfull. Tänk på den fruktansvärda kraften i en tornado eller orkan. På samma sätt bryter Andens kraft syndens och Satans grepp och för oss in i Guds rike.

Ett annat av de betydelsefulla namnen på den tredje medlemmen i treenigheten är *παράκλητος* (*parakletos*). Detta grekiska ord övertas till engelskan och översätts *Paraclete* (Hjälparen). Innan han lämnade världen lovade Jesus sina lärjungar: ”Och jag skall be Fadern, och han skall ge er en annan Hjälpare, som alltid skall vara hos er, sanningens Ande” (Joh 14:16). Parakletos översätts vanligen med hjälparen eller tröstaren. Det betyder emellertid mycket mer det. Det grekiska ordet betyder ”en person som tillkallas till ens sida”. I klassisk grekiska var en paraklet en försvarsadvokat i en rättegång. I senare grekiska avsåg parakleten någon som tar ställning för någon, talar för hans sak och lägger ett gott ord för honom.

Parakleten är en som står vid vår sida för att hjälpa oss. För lärjungarna hade Jesus varit en sådan paraklet. Efter sin himmelfärd tar den helige Ande Jesu plats vid den troendes sida. Anden tröstar oss, leder oss och beskyddar oss. Rådgivare är en bra översättning. Hjälpare, uppehållare, försvarare, rådgivare, beskyddare, tillskyndare är andra översättningar som också fungerar bra.

Den helige Ande står vid vår sida. Som sann Gud är han allestädes närvarande, och är därför med alla kristna var de än befinner sig. Som sann Gud är han allvetande, och därför har han all makt att förse oss med sina gåvor när han ser att de behövs.

Gåvor för alla troende

"Vet ni inte att ni är ett Guds tempel och att Guds Ande bor i er? ... Guds tempel är heligt, och det templet är ni." (1 Kor 3:16–17) Vår fantasi skenar iväg när vi funderar över hur det ser ut i himlen, Guds fullkomliga vistelseort, hans heliga tempel. Särskilt i synerna som Johannes får se och som finns upptecknade i Uppenbarelseboken beskriver Bibeln himlen som en plats med fullkomlig frid och stillhet, en fruktansvärd storslagenhet och härlighet, utan all brist och ondska. Låt nu din fantasi löpa en stund vid tanken att en troende redan nu är en sådan underbar Guds vistelseort. Varje kristen är en trons, fridens och stillhetens plats, något skönt, ett tempel där ingenting bristfullt eller ont finns. Detta är åtminstone det slag av gudomligt tempel som den helige Ande i oss vill göra oss till! Genom evangeliet i Ordet och sakramenten utgjuter den helige Ande i oss de gåvor som gör oss till en boning lämpad för Kungen.

Frälsande tro, hans förnämsta gåva

Den helige Andes förnämsta verk är att att förhärliga Jesus. Vår Frälsare uttryckte det med dessa ord: "Han skall förhärliga mig, ty av det som är mitt skall han ta och förkunna för er. Allt vad Fadern har är mitt. Därför sade jag att han skall ta av det som är mitt och förkunna för er." (Joh 16:14-15) Anden förhärligar Jesus genom att vittna om honom och vad han har gjort. Lyssna till Jesus en gång till: "När Hjälparen kommer, som jag skall sända er från Fadern, sanningens Ande, som utgår från Fadern, då skall han vittna om mig." (Joh 15:26) Det följer logiskt av detta att Andens första och främsta gåva är den frälsande tron. Den helige Ande gör att vittnesbördet om Jesus slår rot i våra hjärtan och växer till tro. På detta sätt ger Anden ära åt Jesus genom att bygga upp hans kropp, kyrkan.

"En oandlig människa tar inte emot det som tillhör Guds Ande. Det är dårskap för henne, och hon kan inte förstå det, eftersom det måste bedömas på ett andligt sätt." (1 Kor 2:14) I omvändelsen tar den helige Ande en blind, död fiende till Gud och kalla honom med evangeliet. Evangeliet är den goda nyheten att Jesus Kristus har gjort allt som är nödvändigt för syndarnas frälsning. Evangeliet förkunnar att Jesus, som sann Gud och sann människa, höll Guds lag fullkomligt i vårt ställe. Jesus led straffet som vi förtjänar för våra synder då han oskyldigt dog på korset. Sedan uppstod Jesus från de döda för att ge oss och alla syndare försäkran att vi är förlåtna. Vi har förklarats icke skyldiga. Gud behöver inte längre straffa oss.

För att föra fram detta evangelium till oss använder den helige Ande Guds ord samt dopets och nattvardens sakrament. Genom dessa mäktiga verktyg – vi kallar dem nådens medel – skapar den helige Ande en frälsande tro. Vi borde inte vänta oss att den helige Ande faller på oss från den klarblå himlen. Vi kan vänta att han kommer till oss endast genom dessa medel. Lägg märke till hur Petrus använde nådens medel för att kalla folkskaran till tro på den första pingsten. "Omvänd er och låt er alla döpas i Jesu Kristi namn, så att era synder blir förlåtna. Då skall ni få den helige Ande som gåva. Ty er gäller löftet och era barn och alla dem som är långt borta, så många som Herren vår Gud kallar." (Apg 2:38-39) Evangeliet predikades, dopet förrättades, och genom dessa medel gavs den helige Ande till dem.

Frälsande tro innehåller flera komponenter. Först finns det kunskap. Man kan inte tro vad man inte känner till. Den andra komponenten är samtycke eller försanthållande. Man kan inte tro på någonting som man anser vara falskt och otillförlitligt. Den tredje komponenten är förtröstan. Man måste sätta sin tillit till de fakta man anser vara sanna och lita på att de är till hjälp.

Vi kan illustrera de tre komponenterna i tron med en vanlig stol. Du kan veta att stolen är gjord för att hålla din vikt när du sitter på den. Du kan också acceptera som sanning att den är kapabel att bära dig. Men stolen kommer inte att göra något för dig förrän du slappar av dina benmuskler och släpper din kropp på den. En stol kan inte bära dig förrän du anförtror din vikt åt den. På samma sätt leder den helige Ande oss att anförtra våra själar åt Jesus, och förtrösta på honom allena för vår frälsning. Att skapa en sådan tro, en sådan förtröstan i oss är Andens viktigaste verk.

Det är viktigt att fästa sin tro på det rätta föremålet. I själva verket kan tro på fel objekt skada mig. Jag kan stiga upp mitt i natten med huvudvärk och svälja några vita tabletter, vilka jag är övertygad om är aspirin. Om jag av misstag tog rättgift, kunde jag emellertid dö. I det fallet kunde du skriva in på min gravsten: "Han dog i tro." Inte ens i värdsliga ting är det viktiga tron, utan det föremål som du fäster din tro på. Frälsande tro vilar på föremålet, Jesus Kristus, och förtröstar på honom om räddning.

Endast den helige Ande kan verka frälsande tro, och han ger den fritt till varje kristen. Bibeln säger oss det. "Därför skall ni också veta att ... ingen kan säga 'Jesus är Herren' annat än i kraft av den helige Ande." Denna sanning fångas av Martin Luther i hans förklaring till den tredje artikeln i den apostoliska trosbekännelsen: "Jag tror att jag inte av mitt eget förnuft eller av min egen kraft kan tro på eller komma till min Herre Jesus Kristus, utan den helige Ande har kallat mig genom evangelium, upplyst mig med sina gåvor, helgat och bevarat mig i den rätta tron." I

motsats till några av de felaktiga uppfattningarna om den helige Ande och hans verk visar Skriften oss att Andens verk inte är att göra den troende Ande-medveten, utan Kristus-medveten.

Andra gåvor som hör ihop med tron

Tillsammans med tron följer även många andra andliga gåvor – gåvor för varje troende.

Hopp

”Må hoppets Gud uppfylla er ... så att ni överflödar i hoppet genom den helige Andes kraft”, ber Paulus för romarna och också för oss (Rom 15:13). Hoppet är en sidovälsignelse av tron, som Bibeln lär oss: ”Tron är en övertygelse om det man hoppas, en visshet om det man inte ser.” (Hebr 11:1) Det kristna hoppet kan definieras som ett faktum i framtiden. När vårt hopp baseras på vår trofaste Guds löften, finns det ingenting osäkert i det. Gud håller sina löften! Vårt hopp är ett faktum; det har bara ännu inte ägt rum. Mitt i livet i denna syndfulla värld med dess ofta påkommande problem och smärtor, har vi ett fast och säkert hopp. Vi har hoppet om en bättre värld som skall följa i himlen, och vi har hoppet om en Gud som kommer att stå vid vår sida för att föra oss tryggt dit.

Detta hopp, denna visshet, är en gåva av den helige Ande. ”Vi jublar i hoppet om Guds härlighet. Men inte bara det, vi jublar också mitt i våra lidanden, eftersom vi vet att lidandet ger tålamod, tålamodet fasthet och fastheten hopp. Och det hoppet bedrar oss inte, ty Guds kärlek är utgjuten i våra hjärtan genom den helige Ande, som han har gett oss.” (Rom 5:2–5)

Guds kärlek

En gammal sång som om och om igen hörs på radiostationer i Förenta staterna lyder: ”Vad världen behöver nu är kärlek, ljuv kärlek. Det är det enda som det finns alltför litet av.” Den kristne vet att sådan poesi missar poängen. Den kärlek som vi behöver finns – fritt och fullt – för ”så älskade Gud världen...” Som en gåva av den helige Ande känner den troende Guds förunderliga kärlek och vet att kärleken omger oss. ”Ingen har större kärlek än att han ger sitt liv för sina vänner.” (Joh 15:13) Men Jesus älskade oss rentav mera än så, eftersom han gav sitt liv för oss medan vi ännu var hans bittraste fiender. ”Så uppenbarades Guds kärlek till oss: han sände sin enfödde Son till världen för att vi skulle leva genom honom. Kärleken består inte i att vi har älskat Gud utan i att han har älskat oss och sänt sin Son till försoning för våra synder.” (1 Joh 4:9–10)

Barnaskap

Anden tröstar och uppmuntrar oss genom försäkran att vi ”har fått barnskapets Ande” (Rom 8:15). ”Och eftersom ni är söner, har Gud sänt i våra hjärtan sin Sons Ande som ropar: ”Abba! Fader!” Så är du inte längre slav utan son, och är du son är du också arvinge, insatt av Gud.” (Gal 4:6–7) Vi bävar inte längre inför ett fruktansvärt majestät som tillhör den allsmäktige skaparen och fullkomliga domaren av universum; inte heller försöker vi gömma oss för hans allseende ögon. Snarare har den helige Ande lärt oss känna honom som vår ”käre pappa” (Abba) i himlen.

Du har kanske sett den berömda bilden från president John Kennedys tid. Presidenten satt vid sitt imponerande skrivbord i Ovala rummet i Vita huset mitt under Kuba-krisen – under en tid när världen stod minuter ifrån ett kärnvapenkrig. På mattan nedanför skrivbordet lekte presidentens lille son fridfullt och lyckligt med sina leksaker. Precis på detta sätt, när världen snubblar i kaos på väg mot domens dag, kan vi leva våra liv i frid, glömska om allt vad som virvlar omkring oss. Vi är Guds kära barn. Vår himmelske Far har sakerna i sin kontroll, och han håller sitt öga på oss!

Sanning

Anden får oss att känna sanningen, nämligen Guds eviga sanning. ”Men när han kommer, sanningens Ande, då skall han föra er in i hela sanningen”, lovade Jesus (Joh 16:13). Beväpnad med Skriften och ledd av den helige Ande är den enklaste kristen klokare i Guds angelägenheter än den högst utbildade icke-troende. I själva verket har de flesta troende lärt sig den mest djupsinniga sanningen av alla redan innan de började i skolan: ”Jesus älskar mig, jag vet, för min Bibel säger det.”

Andlig urskiljning

Paulus ber för filipperna: "Och min bön är att er kärlek mer och mer skall överflöda och leda er fram till insikt och klart omdöme, så att ni kan avgöra vad som är rätt ..." (Fil 1:9–10) Vi kan vara övertygade om att Paulus bön besvaras också i dagens heliga. Säkert grundad i Guds sanning som är funnen i Bibeln kan en kristen döma i de andliga ting som kommer för honom. Den troende kan pröva det som han ser och hör på basen av den uppenbarade kunskapen om Gud, övertygad om att den helige Ande kan hjälpa honom att tillämpa den sanningen rätt. Å andra sidan kan världens vise, oberoende av hur mycket mänsklig utbildning de har skaffat sig, inte göra rätta bedömningar angående den kristne eller den sanning han bekänner. Paulus framställer det så här: "En oandlig människa tar inte emot det som tillhör Guds Ande. Det är dårskap för henne, och hon kan inte förstå det, eftersom det måste bedömas på ett andligt sätt. Den andliga människan däremot bedömer allt, men själv kan hon inte bedömas av någon. Ty vem har lärt känna Herrens sinne, så att han kan undervisa honom? Men vi har Kristi sinne." (1 Kor 2:14–16)

Andens frukter

Den helige Ande ger oss tro, hopp, kärlek, barnskap och sanning. Dessa gåvor flödar från Gud och ges åt oss att njuta av och använda. Anden som bor i oss förändrar också vår karaktär. Han verkar i oss för att framkalla gudomliga återspeglings i våra dagliga sysslor. Dessa gudomliga kännetecken som han framskapar kallas Andens frukter eller trons frukter. De framkallas i alla troende och är karaktärsdrag som varje kristen strävar att visa upp i rikligt mått i sitt liv.

"Andens frukt däremot är kärlek, glädje, frid, tålmod, vänlighet, godhet, trohet, mildhet och självbehärskning. ... Om vi har liv genom Anden, låt oss då även följa Anden." (Gal 5:22–25)

Kristen kärlek

Kärleken i den här versen är inte det samma som den kärlek vi diskuterade tidigare i detta kapitel. Där var kärleken Guds kärlek som vi mottar och njuter av. I dessa verser i Galaterbrevet avses med kärleken den kärlek som Gud frambringar i oss. Det är den kärlek som Bibeln talar om när det sägs: "Vi älskar därför att han (Gud) först har älskat oss." (1 Joh 4:19) Motiverade av Guds kärlek till oss blir vi nu kärleksfulla. Av själviska, självcentrerade människor gör den helige Ande helgon som i sanning återspeglar Kristuslik kärlek till dem som finns runtom dem. Detta är en mirakulös förändring från vår naturliga inställning till andra, särskilt till våra fiender. Det är en förändring i karaktären som verkas av den helige Andes kraft i oss.

Glädje

Mitt i sitt livs bekymmer och sorger har den kristne glädje. Det är också ett under. Vårt sinne ser på rubrikerna i dagstidningarna och på problemen i våra liv. Det ser på vännerna som gör oss besvikna och på släktingarna som ser ner på oss. Det ser de misslyckade resultaten när vi försöker stå för Bibeln och luthersk bekännelsestrohet. Vårt förstånd ser ofta ingenting som vi kan glädjas åt. Men då protesterar vår tro. Den ser Guds kärlek och det himmelska hoppet. Den ser Bibelns löften att vår himmelske Far regerar överallt till sina barns bästa. Den vet att Gud skall se till att evangeliet predikas intill tidens slut. Den helige Ande sätter vår tro i stånd att säga till vårt förstånd: "Jag bryr mig inte om vad du säger, Förstånd. Gud regerar, och jag vill med glädje förtrösta på honom!" Jordiska glädjeämnen är i bästa fall tillfälliga och slutligen dömda att försvinna; Andens glädje är evig och kommer aldrig att svika oss.

Frid

Anden frambringar frid. Med frid i sitt samvete, med frid med Gud, med frid i förhållande till vad framtiden kommer med åt honom, kan den kristne njuta av personlig frid. Dessutom överför han denna inre frid till handling. Han blir ett levande förkroppsligande av Jesu ord: "Saliga är de som skapar frid." (Matt 5:9)

Tålmod, vänlighet

Tålmod, vänlighet, godhet, trohet, mildhet och självbehärskning är egenskaper med litet stöd i vår hund-biter-hund-värld. Å andra sidan fanns alla dessa i rikt mått i Jesu Kristi liv. I detta gav han oss ett exempel. Nu frambringar den helige Ande dessa egenskaper i alla Jesu efterföljare. Det finns något onaturligt i sådana egenskaper. I själva verket upplever det naturliga sinnet dem som farliga, eftersom "folk kommer att dra nytta av dig och gå över dig". Det naturliga sinnet kan ofta ha rätt i sina bedömningar. Den helige Ande gör oss emellertid onaturliga; han gör oss

gudliga. Anden får oss att verkligen önska följa Jesu exempel och att göra vad som behagar Gud. Då det gäller dem som drar nytta av oss eller missbrukar vår gudlighet, låter vi Gud sköta om det.

Låt oss ännu se på ett par exempel på de underbara förändringar av karaktären som Anden verkar. Hans handlande är ännu mera fantastiskt när man tänker på det svaga, syndfulla material som han har att göra med. "Men visheten ovanifrån är först och främst ren, vidare fredlig, mild, foglig, fylld av barmhärtighet och goda frukter, opartisk och uppriktig." (Jak 3:17) "Klä er därför som Guds utvalda, heliga och älskade, i innerlig barmhärtighet, godhet, ödmjukhet, mildhet och tålmod. Ha fördrag med varandra och förlåt varandra, om någon har något att förebrå en annan. Såsom Herren har förlåtit er skall ni förlåta varandra. Över allt detta skall ni klä er i kärleken, som binder samman till en fullkomlig enhet. Låt Kristi frid regera i era hjärtan, den frid som ni blev kallade till i en enda kropp, och var tacksamma. Låt Kristi ord rikligt bo hos er med all sin vishet. Undervisa och förmana varandra med psalmer, hymner och andliga sånger och sjung med tacksamhet Guds lov i era hjärtan. Och allt vad ni gör i ord eller handling, gör det i Herren Jesu namn och tacka Gud, Fadern, genom honom." (Kol 3:12–17)

Mod att vittna

En annan viktig Andens frukt är modet att vittna för Kristus och att genom vittnesbördet kalla andra till tro. Vid sin himmelsfärd lovade Jesus sina lärjungar: "När den helige Ande kommer över er, skall ni få kraft och bli mina vittnen i Jerusalem och i hela Judeen och Samarien och ända till jordens yttersta gräns." (Apg 1:8) Även om detta löfte fullbordades på ett effektivt sätt på pingsten, begränsas det inte till de ursprungliga 12 lärjungarna. Det visas först och främst genom de ord av Jesus som vi nyss läste. De 12 männen skulle inte själva vara kapabla att vittna "till jordens yttersta gräns". Att fullborda ett sådant världsvitt vittnesbörd skulle kräva många vittnen igenom tidsåldrar.

Den mera vittgående avsikten med Jesu löfte demonstreras också i den händelse som följde den första pingsten. "Samma dag bröt en svår förföljelse ut mot församlingen i Jerusalem, och alla utom apostlarna skingrades över Judeen och Samarien. ... De som nu hade skingrats gick omkring och predikade evangeliet." (Apg 8: 1, 4) Jesus gav sin Kyrka följande befallning: Gå därför ut och gör alla folk till lärjungar! ... Och se, jag är med er alla dagar intill tidens slut." (Matt 28:19–20) Detta stora uppdrag förutsätter att den helige Ande skall fortsätta att skapa och utrusta vittnen i varje tidsålder ända till den sista dagen.

Slutsats

Precis som ett äppelträd frambringar äpplen, så kommer de som är den helige Andes tempel att frambringa Andens frukter. Men varje äppelträd frambringar inte lika mycket eller lika bra frukter. På samma sätt njuter och återspeglar de kristna Andens gåvor i olika grad. Vårt mål är att förädla Andens gåvor och frukter, genom att troget använda Ordet, dopet och Herrens heliga nattvard till andlig tillväxt.

För att hjälpa oss att nå det målet har vi en alltid närvarande hjälpare. Vi påminns om hans närvaro varje gång vi hör den nytestamentliga välsignelsen i en gudstjänst. "Den helige Andes gemenskap vare med er alla." (2 Kor 13:13) Anden sänker sig ner med "Andens svärd, som är Guds ord" (Ef 6:17). Han använder Ordet för att bekämpa synden och svagheten som hindrar oss att fullt njuta av hans gåvor.